

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/89/2004

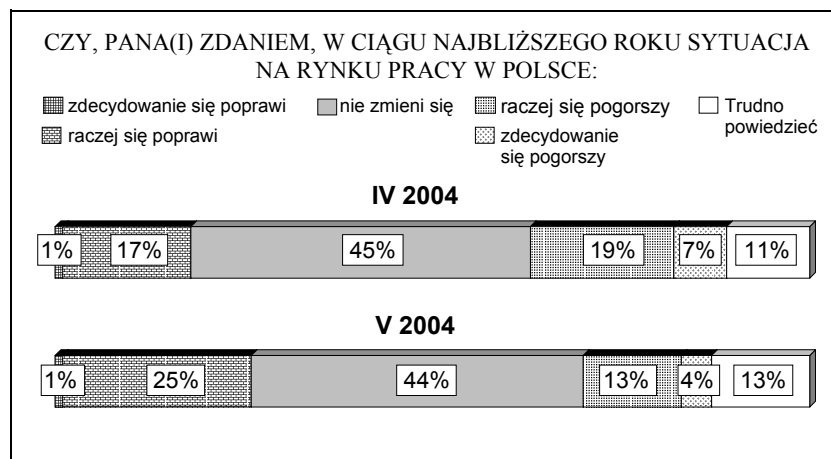
WZROST OPTYMIZMU W PRZEWIDYWANIACH DOTYCZĄCYCH RYNKU PRACY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W maju nastąpił przyływ optymizmu w przewidywaniach rozwoju sytuacji na krajowym rynku pracy - o 8 punktów wzrosła liczba osób oczekujących w najbliższym roku poprawy, natomiast o 9 punktów zmalał odsetek badanych spodziewających się pogorszenia. Po raz pierwszy od października 2001 roku więcej jest w tej sprawie optymistów (26%) niż pesymistów (17%), nadal jednak największa grupa ankietowanych (44%) uważa, że w najbliższym roku nic się na rynku pracy nie zmieni, co przy obecnym poziomie bezrobocia również należy uznać za pesymistyczną prognozę.

- Utrzymują się bardzo negatywne oceny sytuacji na krajowym rynku pracy (49% badanych uznaje ją za bardzo złą, a 43% - za złą).
- Niezmiennie bardzo krytycznie oceniany jest lokalny rynek pracy (33% ankietowanych uważa, że w ich miejscowości lub okolicy nie ma żadnej pracy, a 43% twierdzi, iż trudno tam o jakąkolwiek pracę). Co piąty respondent (21%) jest zdania, że można się gdzieś zatrudnić, ale trudno jest o pracę odpowiednią; tylko co setny (1%) dostrzega również szansę na odpowiednią pracę.
- Tak samo jak przed miesiącem utraty zatrudnienia obawia się ponad dwie piąte pracujących (42%), w tym 12% bardzo poważnie się z tym liczy. Ponad połowa zatrudnionych (53%) nie odczuwa jednak zagrożenia bezrobociem.

Z naszych badań wynika, że nadzieje i przewidywania, jakie Polacy wiązali z członkostwem naszego kraju w Unii Europejskiej jeszcze przed referendum unijnym, dotyczyły w głównej mierze poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej w Polsce, a przede wszystkim zmniejszenia bezrobocia w kraju oraz łatwiejszego dostępu do unijnych rynków pracy¹. Wprawdzie dwa miesiące przed wejściem do UE odnotowaliśmy spadek optymizmu w tej dziedzinie, nadal jednak zdecydowana większość badanych (79%) spodziewała się w związku z integracją wzrostu zatrudnienia Polaków za granicą, a prawie dwie piąte (37%) wyrażało nadzieję na spadek bezrobocia w kraju².

Sondaż³ przeprowadzony tydzień po przystąpieniu Polski do UE ukazuje znaczną poprawę nastrojów społecznych, przede wszystkim wzrost optymizmu w przewidywaniu rozwoju ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji gospodarczej w najbliższym roku⁴. Interesująca jest kwestia, czy w ostatnim miesiącu zmieniły się też opinie i przewidywania dotyczące krajowego i lokalnego rynku pracy oraz zagrożenia bezrobociem.

OCENY SYTUACJI NA KRAJOWYM RYNKU PRACY

Jednym z powszechnie uznawanych wskaźników sytuacji panującej na rynku pracy jest stopa oficjalnie rejestrowanego bezrobocia. Wskaźnik GUS obliczany jest jako procentowy udział bezrobotnych, zarejestrowanych w urzędach pracy, w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo (obejmującej osoby pracujące w gospodarce narodowej oraz zarejestrowane w urzędach pracy jako bezrobotne).

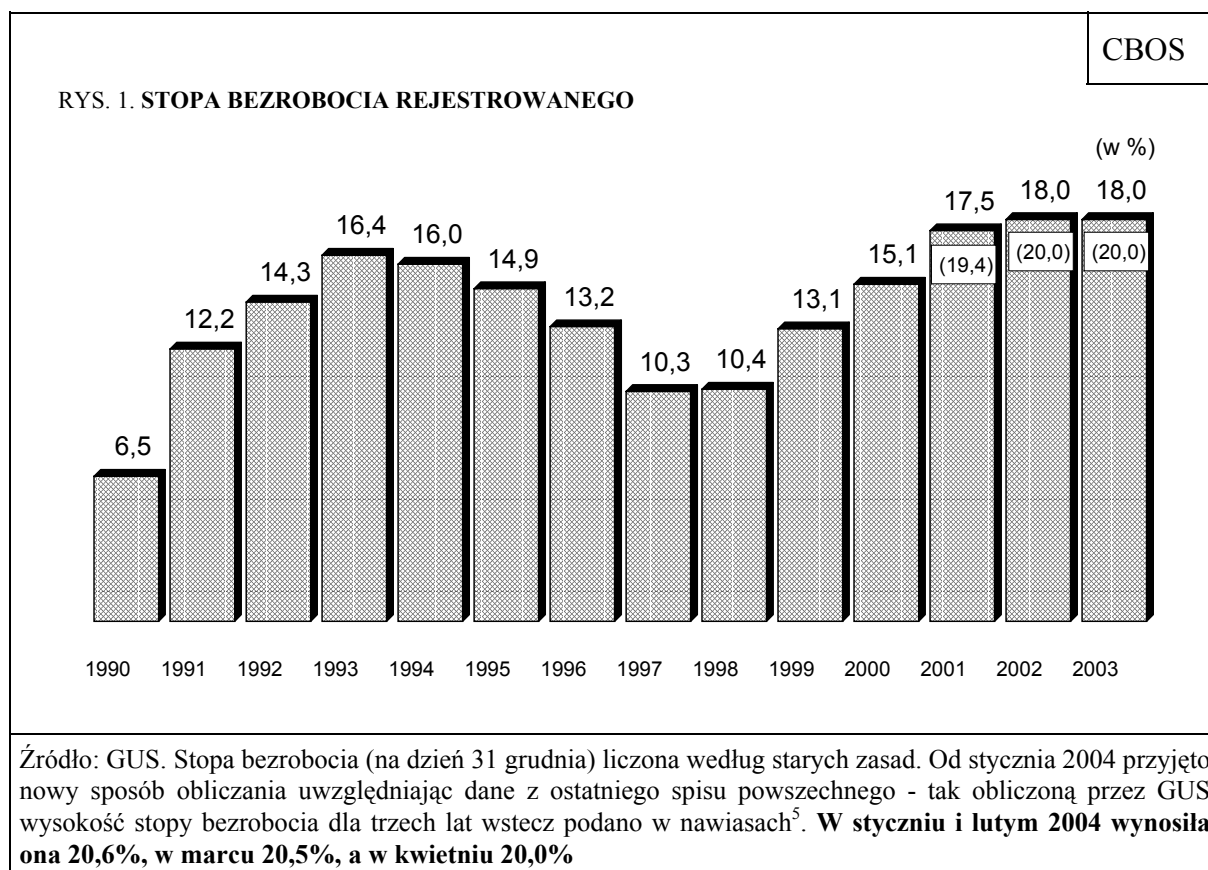
---

¹ Zob. komunikaty CBOS: „Motywy poparcia lub odrzucenia integracji”, styczeń 2003 (oprac. M. Strzeszewski); „Nadzieje i obawy związane z integracją”, czerwiec 2003 (oprac. B. Roguska).

² Zob. komunikaty CBOS: „Optymizm i pesymizm w myśleniu o efektach integracji europejskiej”, luty 2003; „Załamane się optymizmu w myśleniu o efektach integracji europejskiej”, marzec 2004 (oprac. B. Roguska).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

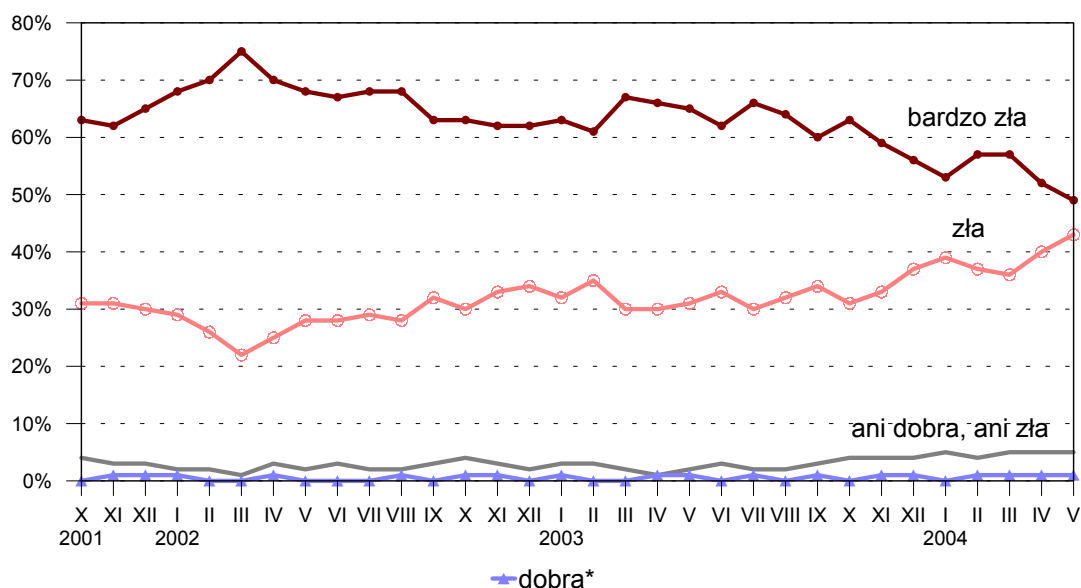
⁴ Zob. komunikat CBOS „Poprawa nastrojów społecznych w maju”, maj 2004 (oprac. B. Wciórka).

Utrzymujący się w ostatnich latach wysoki poziom bezrobocia powoduje, że prowadzony od października 2001 roku comiesięczny pomiar opinii niezmiennie przynosi bardzo dramatyczny obraz sytuacji na rynku pracy w Polsce. Również w maju panuje powszechne przekonanie (92% wskazań), że sytuacja ta jest zła. Warto jednak podkreślić, że z perspektywy ostatnich dwóch lat można mówić o stopniowym spadku odsetka ankietowanych, którzy wystawiają oceny skrajnie negatywne (sytuację na rynku pracy za bardzo złą uznaje obecnie 49%, przed rokiem - 65%, a przed dwoma laty - 68%). Ponieważ wskaźniki bezrobocia w tym czasie nie zmały, można sądzić, że Polacy powoli przyzwyczajają się do tej sytuacji i nieco łagodniej, choć nadal bardzo negatywnie, oceniają rynek pracy. Niezmiennie znikoma grupa ma na ten temat opinie pozytywne: zaledwie co dwudziesty badany (5%) uznaje sytuację za przeciętną, a co setny (1%) - za dobrą.

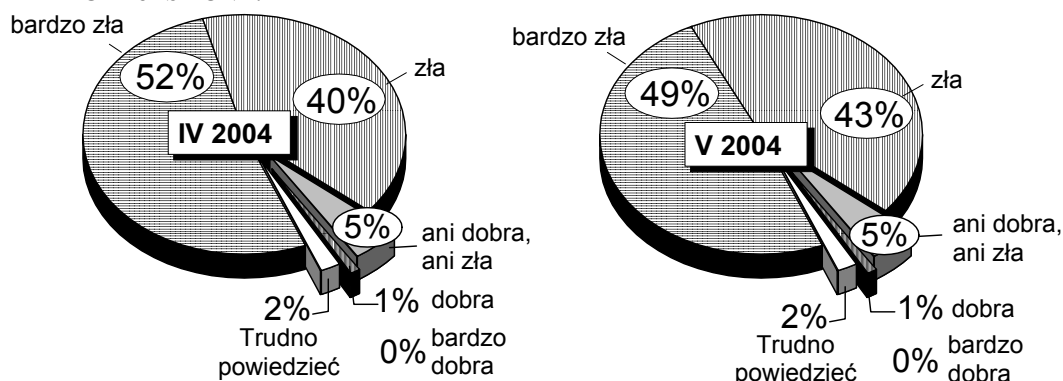
⁵ Zob. strona internetowa www.stat.gov.pl

RYS. 2. JAK PAN(I) OGÓLNIENIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY W POLSCE? CZY JEST ONA:

* Są to połączone odpowiedzi *bardzo dobra* i *dobra*. Pominęto *trudno powiedzieć*

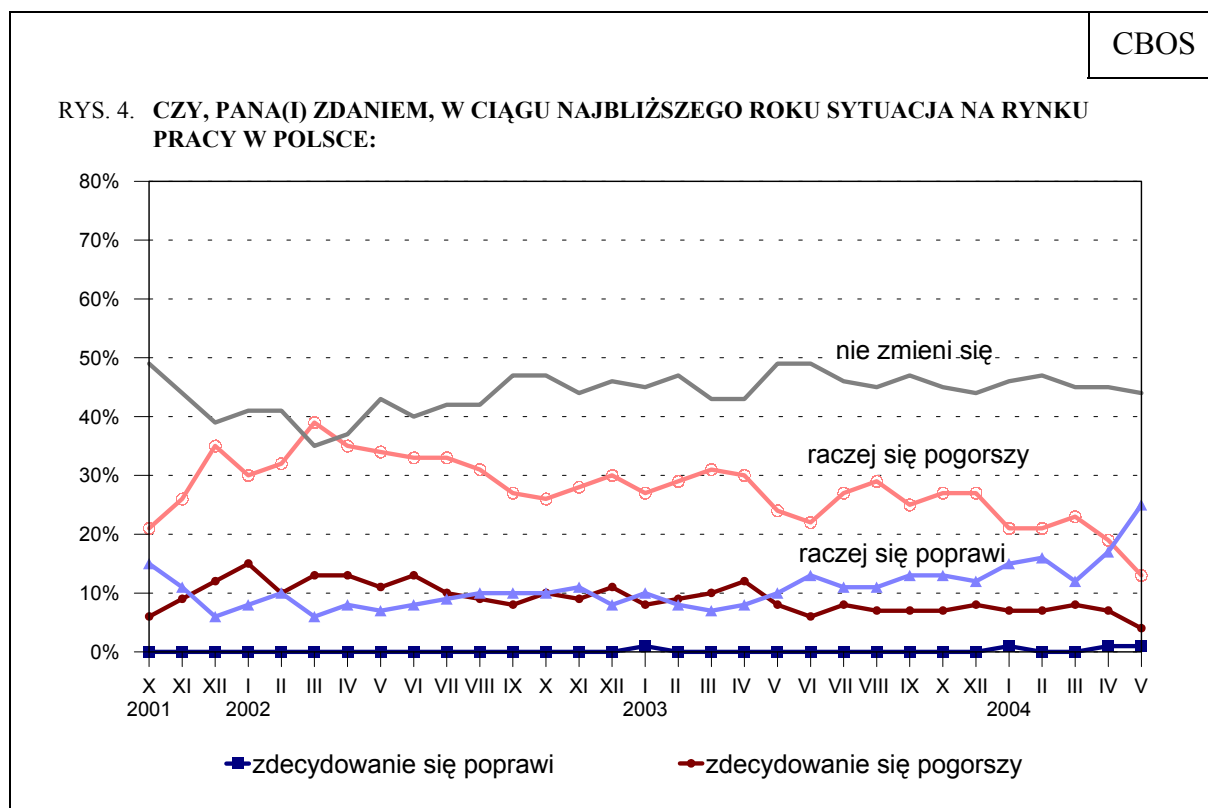
RYS. 3. JAK PAN(I) OGÓLNIENIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY W POLSCE? CZY JEST ONA:

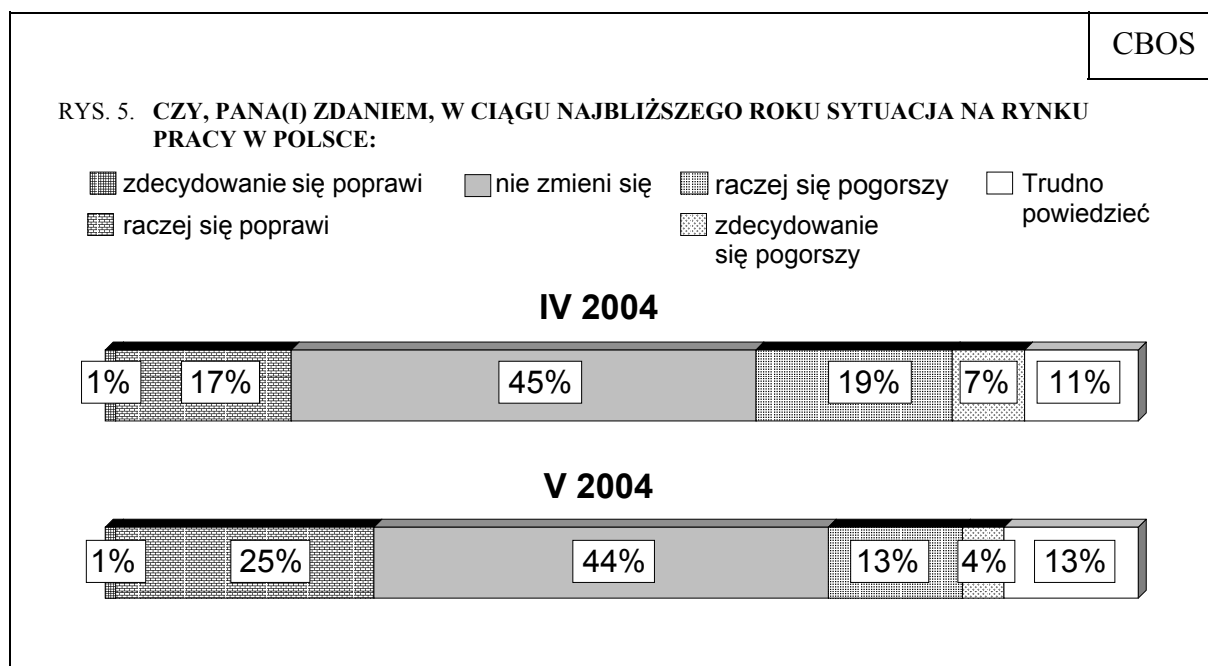
Polacy są w tej sprawie jednomyślni - we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych zdecydowanie dominują negatywne opinie na temat krajowego rynku pracy. Równie krytycznie oceniają go też zwolennicy i przeciwnicy integracji Polski z Unią Europejską (opinie żadnej z tych grup nie zmieniły się w porównaniu z kwietniowym pomiarem).

PRZEWIDYWANIA DOTYCZĄCE SYTUACJI NA KRAJOWYM RYNKU PRACY

Od października 2001 roku w przewidywaniach dotyczących rozwoju sytuacji na krajowym rynku pracy przeważa pesymizm. Obecnie odnotowujemy jednak przyływ optymizmu - w ciągu ostatniego miesiąca o 8 punktów wzrosła liczba osób spodziewających się poprawy tej sytuacji w najbliższym roku oraz o 9 punktów zmalał odsetek badanych przewidujących jej pogorszenie. Po raz pierwszy od października 2001 roku więcej jest w tej sprawie optymistów (26%) niż pesymistów (17%). Nadal jednak największa grupa badanych (44%) uważa, że w najbliższym roku nic się na rynku pracy nie zmieni, co przy obecnym poziomie bezrobocia również należy uznać za pesymistyczną prognozę.

Pominięto trudno powiedzieć

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważa brak nadziei na poprawę sytuacji na ogólnopolskim rynku pracy (zob. tabele aneksowe). Bardziej optymistycznie od innych nastawieni są ankietowani, których szanse na rynku pracy są większe - pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (44% z nich oczekuje poprawy), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (38%), badani z wyższym wykształceniem (43%), żyjący w dobrych warunkach materialnych (39%), mieszkańcy największych miast (37%). Stosunkowo optymistycznie nastawieni są także ludzie młodzi, w wieku od 18 do 24 lat (38%), a szczególnie uczniowie i studenci (49%). Należy jednak pamiętać, że nawet w wymienionych grupach niemal nikt nie twierdzi w sposób zdecydowany, że w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy się poprawi. Natomiast im niższe wykształcenie, pozycja społeczno-zawodowa i ekonomiczna oraz starszy wiek ankietowanych, tym mniej optymistów w tej kwestii.

Przewidywania na temat rozwoju sytuacji na krajowym rynku zależą nie tylko od położenia społecznego badanych, ale także od związanych z nim poglądów na temat integracji Polski z Unią Europejską.

Tabela 1

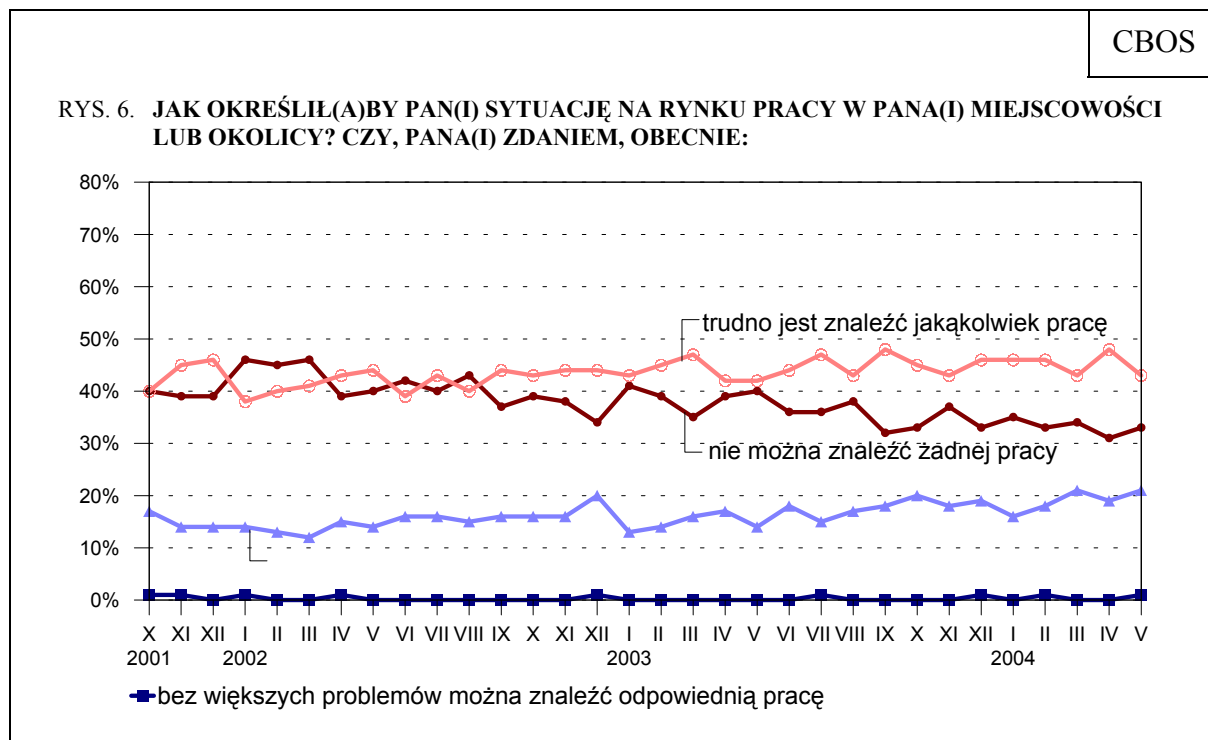
Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej, czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy:							
	poprawi się*		pozostanie bez zmian		pogorszy się*		Trudno powiedzieć	
	IV '04	V '04	IV '04	V '04	IV '04	V '04	IV '04	V '04
	w procentach							
Popieram*	22	32	48	45	20	13	10	11
Jestem temu przeciwny(a)*	10	14	41	41	39	30	10	16
Trudno powiedzieć	7	9	38	46	23	20	32	25
Są to połączone odsetki odpowiedzi <i>zdecydowanie i raczej</i>								

Zwolennicy integracji Polski z Unią Europejską, którzy na ogół znajdują się w lepszym położeniu społecznym, znacznie częściej niż jej przeciwnicy spodziewają się poprawy sytuacji na rynku pracy (32% wobec 14%). Natomiast przeciwnicy członkostwa naszego kraju w UE (zazwyczaj znajdujący się w gorszym położeniu społecznym) wyraźnie częściej (30% wobec 13%) przewidują pogorszenie tej sytuacji w ciągu najbliższego roku. Jedynie odsetki tych, którzy nie spodziewają się żadnych zmian, są zbliżone w obu porównywanych grupach. Okazuje się natomiast, że w ostatnim miesiącu zarówno wśród zwolenników, jak i przeciwników integracji miał miejsce przyływ optymizmu w przewidywaniach dotyczących bezrobocia (choć wyraźnie większy jest on wśród zwolenników integracji).

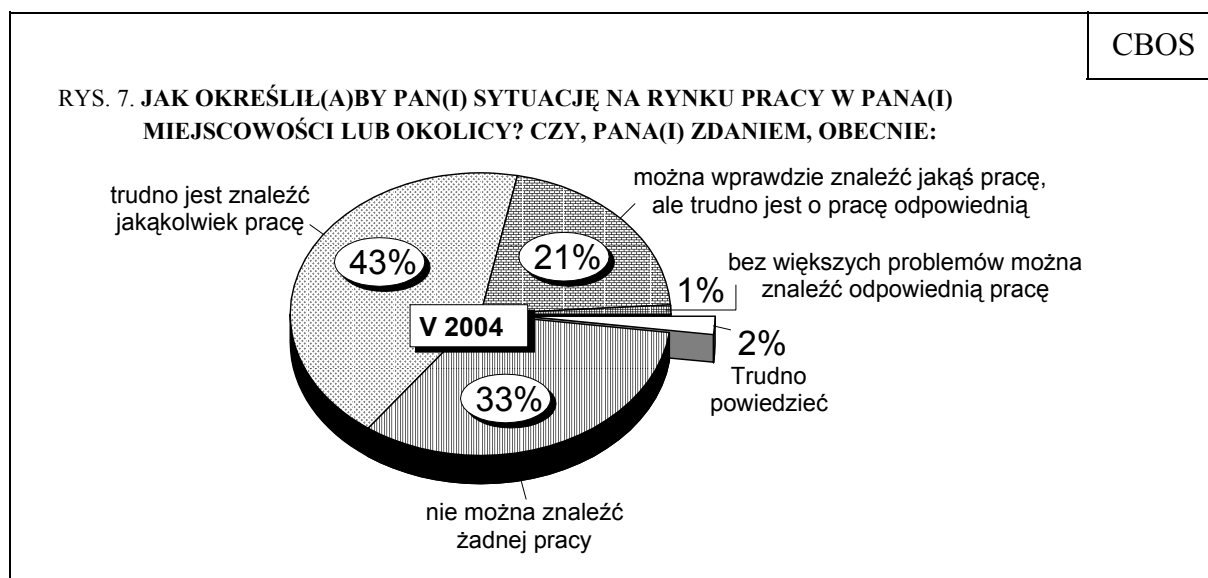
OCENY SYTUACJI NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

Od października 2001 roku utrzymuje się też negatywny obraz sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Pod tym względem w maju niewiele się zmieniło - nadal jedna trzecia badanych (33%) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy nie ma żadnej pracy, a ponad dwie piąte (43%, o 5 punktów mniej niż przed miesiącem) uważa, że trudno tam znaleźć jakiegokolwiek zatrudnienie. Co piąty respondent (21%) jest zdania, że na lokalnym rynku pracy można się gdzieś zatrudnić, choć trudno jest o pracę odpowiednią, i tylko jeden respondent na stu twierdzi, że odpowiednia praca jest dostępna bez większych problemów.

Pominięto *trudno powiedzieć*

Opinie o sytuacji na lokalnych rynkach pracy są wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Na brak jakiegokolwiek pracy w miejscu zamieszkania lub okolicy szczególnie często wskazują renciści (54%) i bezrobotni (48%), a także rolnicy (40%), badani o dochodach poniżej 300 zł na osobę w rodzinie (49%), żyjący w złych warunkach materialnych (45%), z podstawowym wykształceniem (43%), w wieku 65 lat i starsi (41%).

Natomiast im respondenci są młodszy, lepiej wykształceni i sytuowani oraz im lepiej oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych, tym rzadziej na ogół wyrażają tak skrajne oceny, tym częściej zaś uważają, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć jakąś pracę, choć nie zawsze odpowiednią. Opinie takie najczęściej deklarują przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (49%, a 3% dostrzega też pracę odpowiednią), pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (odpowiednio: 41% i 2%), badani z wyższym wykształceniem (40% i 3%). Zdecydowanie najlepiej oceniany jest wielkomiejski rynek pracy - obecnie połowa mieszkańców największych miast (49%) twierdzi, że można tam znaleźć jakieś zatrudnienie, choć trudno o odpowiednie, i „tylko” ośmiu badanych na stu jest zdania, że nie ma tam żadnej pracy. Im mniejsze jednak miasto, tym bardziej negatywny obraz lokalnego rynku pracy, a opinie o sytuacji w małych miastach, liczących do 20 tys. mieszkańców, są obecnie gorsze niż opinie o sytuacji panującej na wsi.

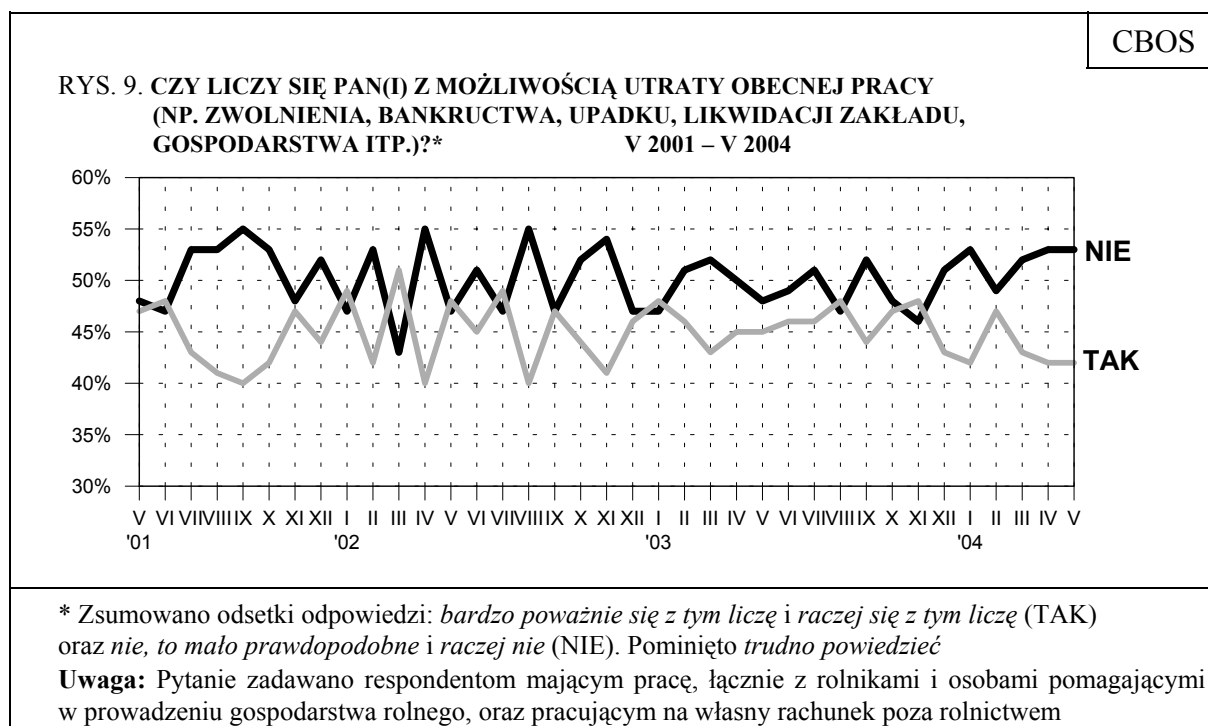
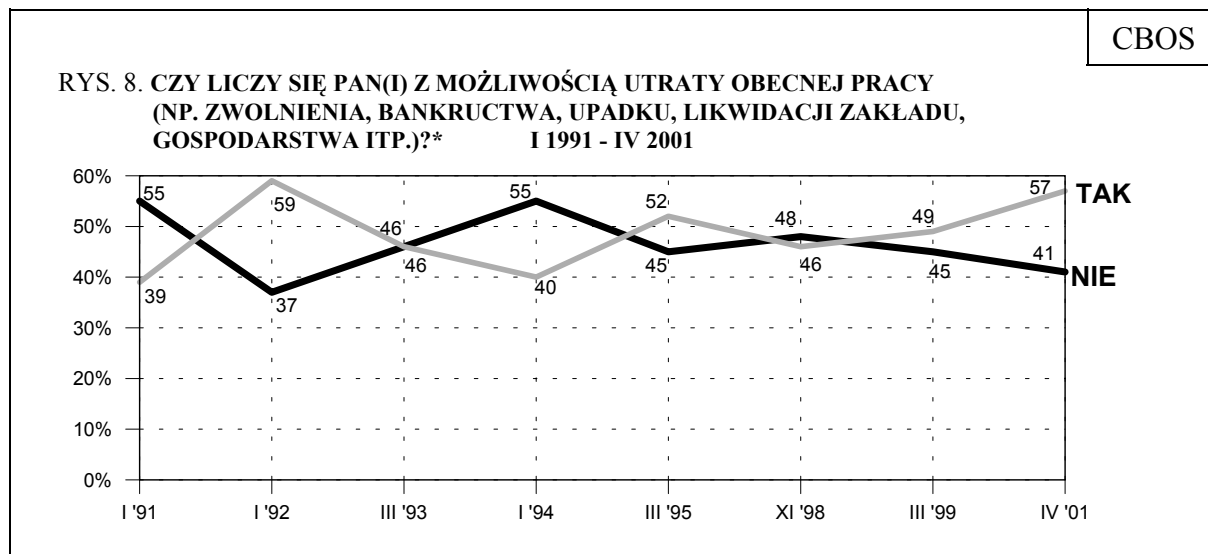
Oceny lokalnego rynku pracy zależą od położenia społecznego badanych, a także (w znacznej mierze wtórnie) od związanych z nim poglądów na temat członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Zwolennicy integracji (na ogół ludzie znajdujący się w lepszym położeniu społecznym) mają bardziej pozytywny obraz sytuacji na rynku pracy w swojej miejscowości i częściej niż przeciwnicy uważają, że można tam znaleźć jakąś pracę, choć trudno o odpowiednią (25% wobec 15%). Z kolei przeciwnicy integracji częściej twierdzą, że na lokalnym rynku nie ma żadnej pracy (41% wobec 29%). Należy podkreślić, że w ostatnim miesiącu obie porównywane grupy niemal nie zmieniły swoich poglądów na ten temat.

Tabela 2

Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej, czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie**:							
	bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę		można wprowadzić jakąś pracę, ale trudno o pracę odpowiednią		trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę		nie można znaleźć żadnej pracy	
	IV '04	V '04	IV '04	V '04	IV '04	V '04	IV '04	V '04
w procentach								
Popieram*	0	0	24	25	50	44	25	29
Jestem temu przeciwny(a)*	0	0	12	15	45	42	42	41
Trudno powiedzieć	0	0	8	8	45	36	41	48
*Są to połączone odsetki odpowiedzi <i>zdecydowanie i raczej</i> **Pominięto <i>trudno powiedzieć</i>								

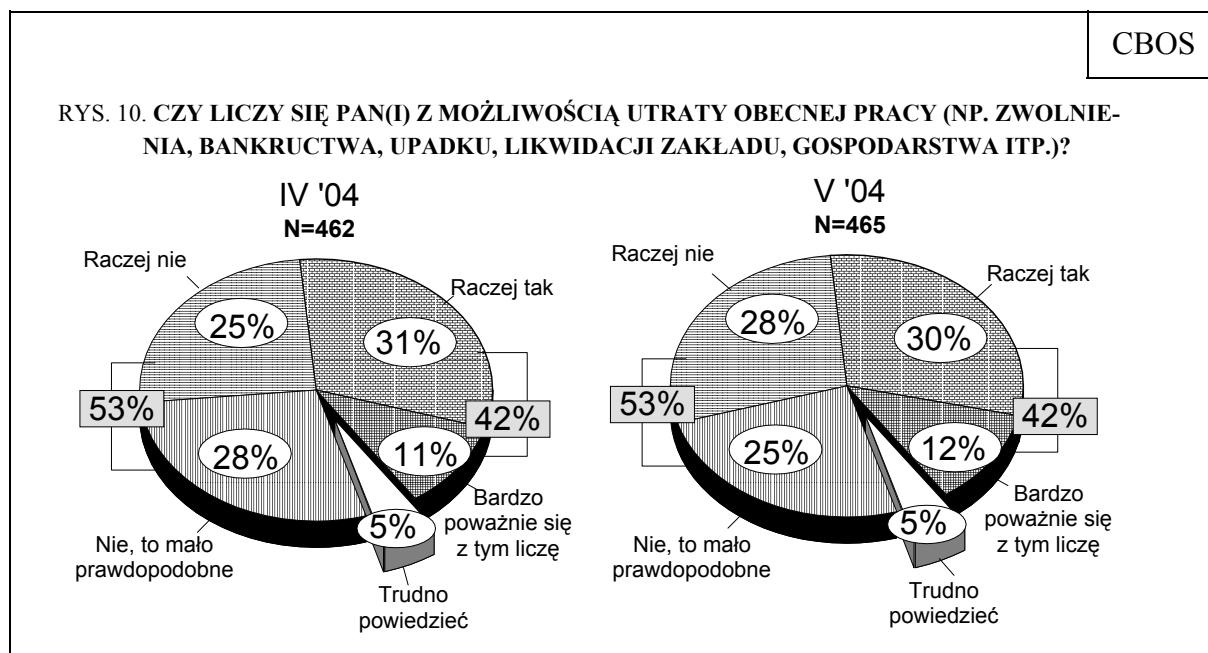
POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

Wysoki poziom bezrobocia jest traumatycznym doświadczeniem nie tylko dla bezrobotnych, ale także dla tych, którzy mają zatrudnienie, rodzi bowiem lęk przed utratą pracy i jej konsekwencjami. Wyniki naszych badań ukazują, jak poczucie zagrożenia bezrobociem zmieniało się w toku transformacji⁶.

⁶ Zob. komunikat CBOS „Społeczny zakres bezrobocia i poczucia zagrożenia utratą pracy”, marzec 2004.

Mimo pojawienia się w maju oznak nadziei na poprawę sytuacji na krajowym rynku pracy, wśród osób mających zatrudnienie nadal utrzymuje się znaczny lęk przed bezrobociem. Jednak badani deklarujący poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia (53%) przeważają nad tymi, którzy czują się zagrożeni utratą pracy (42%). Ponadto w ostatnich dwóch miesiącach nieco zmniejszył się odsetek pracujących, którzy przyznają, że bardzo poważnie liczą się z możliwością utraty zatrudnienia (obecnie jest ich 12%).

Najbardziej zagrożeni bezrobociem czują się ankietowani, którzy nie mają zapewnionego bezpieczeństwa bytowego - o niskich dochodach na osobę w rodzinie (62%), żyjący w złych warunkach materialnych (49%), mieszkańcy najmniejszych miast (55%), a wśród grup zawodowych - robotnicy, pracownicy fizyczno-umysłowi (51%), ale także pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (48%). Należy ponadto podkreślić, że utraty pracy bardzo często (47%) obawiają się ludzie młodzi, w wieku typowym dla zakładania i rozwoju rodziny (mający od 25 do 34 lat). Natomiast poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia najczęściej deklarują badani z wyższym wykształceniem (64%), uzyskujący dochody powyżej 800 zł na osobę w rodzinie (65%), żyjący w dobrych warunkach materialnych (64%), mieszkańcy największych miast (63%). Wśród grup zawodowych wyróżniają się pod

tym względem przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (73%), ale także rolnicy (62%).

Lęk przed utratą pracy w takim samym stopniu odczuwają zwolennicy i przeciwnicy integracji Polski z Unią Europejską (opinie żadnej z tych grup nie zmieniły się w porównaniu z kwietniowym pomiarem).

Nasze tegoroczne badania dobitnie ukazują negatywne skutki bezrobocia dla życia osób bezpośrednio dotkniętych tym problemem, ich rodzin, społeczności lokalnych i całego społeczeństwa⁷. Sondaż przeprowadzony tydzień po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej potwierdza, że nadal utrzymują się bardzo krytyczne opinie o krajowym i lokalnym rynkach pracy oraz znaczne zagrożenie bezrobociem wśród pracujących. Odnotowujemy jednak także przyływ nadziei - w porównaniu z sondażem kwietniowym poprawiły się przewidywania Polaków dotyczące rozwoju sytuacji na krajowym rynku pracy w ciągu najbliższego roku. Niewykluczone jednak, że wzrost optymizmu jest związany nie tylko z pojawieniem się nowych możliwości, jakie stwarza integracja (otwarte granice i rynki pracy niektórych unijnych państw), ale także z poprawą koniunktury gospodarczej w kraju, odnotowanym w kwietniu zmniejszeniem się stopy bezrobocia rejestrowanego o 0,5%⁸ oraz ze zmianą rządu. Z najnowszego naszego sondażu wynika, że Polacy uznają bezrobocie za najważniejszy problem do rozwiązania przez nowy rząd⁹.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

---

⁷ Zob. komunikaty CBOS: „Społeczny zakres bezrobocia i poczucia zagrożenia utratą pracy”, marzec 2004; „Bezrobotni o swoim położeniu życiowym”, kwiecień 2004; „Polacy o rynku pracy oraz przyczynach i skutkach bezrobocia”, kwiecień 2004 (oprac. B. Wciórka).

⁸ Zob. „Rzeczpospolita” z 22-23 maja 2004.

⁹ W przygotowaniu komunikat CBOS o zadaniach dla nowego rządu.

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce? Czy jest ona: (%)

	bardzo dobra	dobra	ani dobra, ani zła	zła	bardzo zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	0	1	5	43	49	2	1006
Płeć							
Mężczyźni	0	1	5	45	47	1	481
Kobiety	0	1	4	41	51	3	525
Wiek							
18-24 lat	1	1	7	50	41	1	153
25-34	0	3	8	44	45	0	181
35-44	1	1	6	43	49	1	170
45-54	0	0	3	39	58	0	206
55-64	0	0	1	44	53	3	117
65 lat i więcej	1	0	3	37	49	10	180
Miejsce zamieszkania							
Wieś	0	1	5	45	45	4	367
Miasto do 20 tys.	0	1	2	44	52	1	129
20-100 tys.	0	1	5	43	49	2	199
101-500 tys.	1	1	6	39	53	1	199
501 tys.i więcej mieszk.	2	1	4	39	52	2	113
Wykształcenie							
Podstawowe	1	0	3	42	48	6	282
Zasadnicze zawodowe	0	2	5	45	48	1	261
Średnie	0	1	5	38	55	1	351
Wyższe	0	0	7	53	39	1	112
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	0	6	55	37	2	73
Prac.umysł.niż.szczebła	0	1	9	44	45	1	75
Pracownik fiz.- umysł.	0	4	6	44	46	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	0	2	3	56	39	1	83
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	8	40	52	0	32
Rolnicy	0	0	0	53	45	2	53
Pracujący na własny rach.	5	0	13	34	48	0	47
Bierni zawodowo							
Renciści	0	1	1	36	58	4	107
Emeryci	1	0	3	39	50	7	210
Uczniowie i studenci	0	1	8	55	36	0	75
Bezrobotni	0	0	2	32	66	0	118
Gospodynie domowe i inni	0	0	7	33	60	0	42
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	0	1	7	49	43	0	153
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	0	2	6	54	36	1	58
sekt. pryw. poza rolnict.	1	2	7	45	45	1	197
prywatnym gosp. rolnym	0	0	0	52	46	2	58
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	0	1	4	30	62	2	97
300-399	0	0	4	44	52	0	75
400-599	0	0	3	45	50	1	179
600-800	0	2	6	39	49	3	175
Powyżej 800 zł	1	0	4	50	43	2	192
Ocena własnych war. mater.							
Złe	0	1	3	34	61	2	344
Średnie	0	0	4	47	46	3	436
Dobre	1	3	8	48	37	3	226
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	0	4	40	55	2	66
Raz w tygodniu	0	1	4	46	47	2	500
1-2 razy w miesiącu	0	1	3	43	53	1	159
Kilka razy w roku	1	2	7	37	49	3	175
W ogóle nie uczestniczy	1	0	5	37	51	6	104
Poglądy polityczne							
Lewica	0	1	3	45	51	0	155
Centrum	0	1	6	42	50	1	306
Prawica	0	1	6	46	47	1	273
Trudno powiedzieć	0	1	4	38	50	6	271

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce

	(%)				
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	44	17	13	1006
Płeć					
Mężczyźni	29	44	17	10	481
Kobiety	23	45	17	16	525
Wiek					
18-24 lat	38	40	15	7	153
25-34	31	48	12	10	181
35-44	30	40	21	8	170
45-54	23	46	20	11	206
55-64	18	49	21	12	117
65 lat i więcej	16	43	13	29	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	42	18	17	367
Miasto do 20 tys.	26	42	14	18	129
20-100 tys.	28	46	17	9	199
101-500 tys.	24	49	16	11	199
501 tys. i więcej mieszk.	37	41	16	6	113
Wykształcenie					
Podstawowe	15	42	18	25	282
Zasadnicze zawodowe	26	43	20	11	261
Średnie	29	48	16	7	351
Wyższe	43	41	9	7	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	50	8	4	73
Prac. umysł. niż. szczebla	28	53	13	6	75
Pracownicy fiz.- umysł.	31	40	22	7	93
Robotnicy wykwalifikowani	29	49	14	8	83
Robotnicy niewykwalifik.	21	36	30	13	32
Rolnicy	12	44	27	17	53
Pracujący na własny rach.	44	34	18	4	47
Bierni zawodowo					
Renciści	17	49	18	17	107
Emeryci	18	44	14	25	210
Uczniowie i studenci	49	40	9	2	75
Bezrobotni	18	45	21	16	118
Gospodynie domowe i inni	29	32	24	14	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	29	46	19	6	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	35	47	18	0	58
sekt. pryw. poza rolnict.	33	45	14	8	197
prywatnym gosp. rolnym	16	40	26	17	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	26	43	22	10	97
300-399	24	40	24	12	75
400-599	26	44	18	11	179
600-800	25	48	13	14	175
Powyżej 800 zł	29	48	13	9	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	45	24	14	344
Średnie	26	46	14	14	436
Dobre	39	40	12	8	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	43	21	15	66
Raz w tygodniu	23	46	17	13	500
1-2 razy w miesiącu	23	49	17	11	159
Kilka razy w roku	35	42	13	11	175
W ogóle nie uczestniczy	30	35	18	17	104
Poglądy polityczne					
Lewica	32	45	16	7	155
Centrum	26	44	21	8	306
Prawica	29	47	14	9	273
Trudno powiedzieć	19	41	14	25	271

Tabela 3. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie; 1 - bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę; 2 - można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią; 3 - trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę; 4 - nie można znaleźć żadnej pracy

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	21	43	33	2	1004
Płeć						
Mężczyźni	1	26	41	31	1	480
Kobiety	0	17	44	36	3	524
Wiek						
18-24 lat	1	27	42	30	0	152
25-34	0	32	40	26	1	181
35-44	1	21	53	26	0	170
45-54	0	18	41	39	1	205
55-64	1	15	41	39	4	117
65 lat i więcej	1	13	39	41	6	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	0	15	42	42	2	365
Miasto do 20 tys.	1	7	42	48	2	129
20-100 tys.	0	19	47	32	2	199
101-500 tys.	0	28	45	25	1	199
501 tys. i więcej mieszk.	4	49	34	8	4	113
Wykształcenie						
Podstawowe	0	12	41	43	4	281
Zasadnicze zawodowe	0	20	41	37	1	261
Średnie	1	24	45	29	1	350
Wyższe	3	40	41	14	2	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	49	34	11	2	73
Prac. umysł. niż. szczebla	0	19	65	13	3	75
Pracownicy fiz.- umysł.	0	26	42	32	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	0	27	49	24	0	83
Robotnicy niewykwalifik.	0	12	51	36	0	32
Rolnicy	0	8	52	40	0	53
Pracujący na własny rach.	2	41	41	15	1	47
Bierni zawodowo						
Renciści	0	12	33	54	1	106
Emeryci	1	15	40	38	6	210
Uczniowie i studenci	2	34	39	25	0	74
Bezrobotni	0	12	40	48	0	118
Gospodynie domowe i inni	0	14	41	42	3	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	0	26	54	20	0	153
spółce właścicieli	0	27	42	31	0	58
prywatnych i państwa	0	33	42	20	2	197
sekt. pryw. poza rolnict.	2	33	42	20	2	197
prywatnym gośp. rolnym	0	8	53	39	0	58
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	0	11	39	49	1	97
300-399	0	9	50	41	0	75
400-599	0	18	48	31	3	179
600-800	1	22	46	31	0	175
Powyżej 800 zł	1	30	42	23	4	192
Ocena własnych war. mater.						
Złe	0	10	43	45	2	343
Średnie	1	23	44	31	2	435
Dobre	1	36	40	21	1	226
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	1	15	36	44	4	66
Raz w tygodniu	0	18	44	36	2	498
1-2 razy w miesiącu	0	18	49	31	2	159
Kilka razy w roku	1	31	40	27	1	175
W ogóle nie uczestniczy	2	28	36	32	3	104
Poglądy polityczne						
Lewica	0	22	47	31	0	155
Centrum	1	23	41	33	2	306
Prawica	1	26	44	27	2	271
Trudno powiedzieć	0	14	41	41	3	271

Tabela 4. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	53	5	465
Płeć				
Mężczyźni	42	54	4	258
Kobiety	40	53	7	207
Wiek				
18-24 lat	36	59	5	49
25-34	47	47	7	129
35-44	41	56	3	134
45-54	42	52	6	123
55-64	28	66	6	26
65 lat i więcej	14	46	41	4
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	57	5	167
Miasto do 20 tys.	55	34	11	58
20-100 tys.	42	51	7	92
101-500 tys.	44	55	1	92
501 tys. i więcej mieszk.	31	63	6	56
Wykształcenie				
Podstawowe	35	55	10	52
Zasadnicze zawodowe	47	48	5	148
Średnie	43	51	5	173
Wyższe	33	64	3	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	73	3	73
Prac.umysł.niż.szczębla	40	56	4	75
Pracownicy fiz.-umysł.	51	43	6	90
Robotnicy wykwalifikowani	47	46	7	83
Robotnicy niewykwalifik.	55	39	6	30
Rolnicy	32	62	6	53
Pracujący na własny rach.	48	50	2	46
Bierni zawodowo				
Renciści	0	61	39	3
Emeryci	58	20	22	4
Uczniowie i studenci	0	100	0	2
Bezrobotni	35	37	27	3
Gospodynie domowe i inni	38	62	0	3
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	42	56	3	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	36	51	13	58
sekt. pryw. poza rolnict.	45	50	5	192
prywatnym gosp. rolnym	34	58	7	57
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	62	35	3	40
300-399	43	48	9	36
400-599	54	41	5	80
600-800	45	52	2	91
Powyżej 800 zł	29	65	6	98
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	45	5	119
Średnie	43	51	6	219
Dobre	31	64	5	127
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	45	21	13
Raz w tygodniu	42	52	7	242
1-2 razy w miesiącu	44	52	4	81
Kilka razy w roku	40	59	1	88
W ogóle nie uczestniczy	40	54	6	41
Poglądy polityczne				
Lewica	43	50	7	77
Centrum	46	49	6	166
Prawica	35	62	3	131
Trudno powiedzieć	42	52	7	90